

О.І. Бескровний, О.В. Сухомлинова, І.М. Козубцов, м. Київ
**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК КОМПЛЕКСНИЙ ПОКАЗНИК
СФОРМОВАНOSTІ МОРАЛЬНОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ
КУЛЬТУРИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗВО**

У наш час проблеми доброчесності та плагіату, як ніколи хвилює суспільство, оскільки плагіат є чинником і індикатором зниження якості освіти [4]. Незважаючи на наявність чисельних рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності, зокрема Міністерством освіти і науки України [5], проблема не вирішується.

Метою доповіді є пропозиція академічна доброчесність, як комплексний показник сформованості професійної культури науково-педагогічних працівників ЗВО.

Аналіз наукових досліджень (М. Бабенко, О. Барабанщиков, О. Бойко, Г. Васянович, Г. Шевкун, О. Діденко, М. Коваль, М. Козяр, Н. Коупленд, А. Михальов, Н. Олексієнко, В. Побіженко, І. Побіженко, Л. Петренко, А. Щеглов та ін.) засвідчує інтерес учених до вирішення проблеми якісного розвитку професійної культури науково-педагогічних працівників, зокрема доводять, що формування професійної культури перебуває у тісному зв'язку з моральною, правовою, політичною культурою та визначально залежить від умов культурно-освітнього середовища.

Поняття «професійна культура науково-педагогічного працівника» аналогічна «професійній культурі офіцера» за винятком специфіки і сфери самої діяльності. Загальним є те, що вона інтегральна, охоплює не лише суто культурологічні, або ж фахові знання, вміння, навички, а також ті якості, що визначають цілісність особистості [1].

Академічній доброчесності (AD) протиставляється категорія академічної не доброчесності, основні прояви якої знаходимо у таких видах діяльності [2]:

- академічний плагіат (*Pl*);
- самоплагіат (*SPl*);
- фабрикація (*Fr*);
- фальсифікація (*Fs*);
- списування (*Sp*);
- обман (*Ob*);
- хабарництво (*Ha*);
- необ'єктивне оцінювання (*NOc*);
- хибне співавторство (*Has*).

Перелічені складові можна розглядати як множину часткових показників комплексного показника, що в сукупності описують (характеризують) академічну доброчесність суб'єкта [3] (1):

$$AD [SPl; Pl; Fr; Fs; Sp; Ob; Ha; NOc; Has]. \quad (1)$$

Саме завдяки наявності у складі професійної культури науково-педагогічного працівника моральної складової (M), існує можливість на основі трьохвимірної математичної знаньово-діяльнісної моделі фахівці (А. Михальов) пояснити її лояльність до академічної доброчесності (2):

$$M\Phi = \{M; Z; D\}, \quad (2)$$

де M – моральні властивості сформованого фахівця;
 Z – рівень знаньової компетентності;
 D – рівень діяльнісної компетентності.

Графічно модель подана на рис. 1. Модель враховує здобуті професійні знання, набуті навички та моральні властивості особистості.

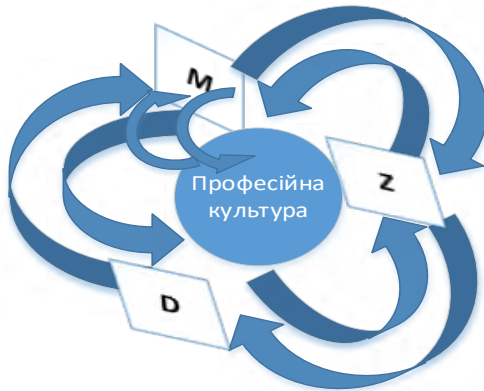

Рисунок 1 – Трьохвимірна математична знаньово-діяльнісна модель фахівця

Моральні властивості особистості є рушійною силою людини до якісної професійної діяльності в тому числі з певного рівня культури. Індивідуальні моральні властивості особистості розвиваються в людині протягом всього його життя. Головні з них – це честь, гуманність, великодушність, воля, скромність, здатність до самокритики.

Таким чином, констатація сформованості професійної культури у науково-педагогічних працівників ЗВО є актуальною проблемою психології і педагогіки, її розв'язання слугує зростанню академічної доброчесності.

1. В першому наближенні оцінити академічну доброчесність науково-педагогічного працівника на даний час є можливість через критерій академічного плагіату у науковому тексті.

2. Розроблена модель має сприяти більш глибокому розумінню досліджуваних об'єктів і явищ та бути корисною у практичному використанні при оцінюванні лояльності науково-педагогічного працівника щодо академічної доброчесності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Васянович Г., Шевкун Г. Формування професійної культури у майбутнього офіцера Збройних Сил України: психолого-педагогічний контекст // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2019. – Вип. 5. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedvisnyk/article/view/333/333>.
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>.
3. Козубцов І.М. Критерії та показники оцінювання рівня плагіату як складової академічної доброчесності // Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника: зб. матеріалів VI Усеукраїнської науково-практ. конф. (Суми, 27-28 жовтня 2022 р.). за заг. ред. О.М. Семеног. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2022. – Вип. 6. – С. 35-37.
4. Побіженко В.В., Побіженко І.А. Плагіат, як чинник зниження якості освіти // Системи обробки інформації: зб. наук. пр. Харківського університету Повітряних Сил. – 2011. – Вип. 8 (98). – С. 310-313.
5. Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності. Підкомісія 303 «Академічна доброчесність» Науково-методичної комісії 15 з організаційно-методичного забезпечення вищої освіти. – К.: Міністерство освіти і науки України, 2016. – 24 с.